

NEODSUZUJ! NEPROVOKUJ!

Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše. (Sk 15:11)

1. čtení: Ámos 9:11-15 1. Korintským 7:17-24

Základ kázání: Skutky 15:1-21

Úvod: KDO NÁS ROZSOUDÍ?

Milí bratři, milé sestry,

čas od času se my lidé pohádáme. Manželé mezi sebou. Rodiče a děti. Sourozenci. Sousedé. Spolupracovníci. K hádkám dochází i tam, kde spolu žijí milí, pokojní, laskaví a usměvaví lidé. I tam, kde se lidé mají velice rádi a jsou na sobě závislí. Někdy se jedná o slovní potyčku, která netrvá dlouho. Dvě, tři minuty. Bouřka se přežene. Zahřmí, zablýská se a je po všem. Obloha je zase azurově modrá. Jindy hádky a rozepře trvají dlouho. Žádné bouře to nejsou. Spíš dlouhodobě zataženo, pod mrakem, občas silný déšť.

Každý z nás si osvojil spoustu různých technik, jak hádkám předcházet. Nebo jak konflikty řešit, když už na ně dojde. Ale jsou chvíle, kdy jsme bezradní. Nevíme, jak z toho ven. Domácnost vypadá jako bitva u Verdunu, obě strany zakopány na svých pozicích. A kdo vytáhne hlavu ze zákopu, ten to schytá.

Občas je zapotřebí třetího člověka, který nám pomůže celou situaci vyjasnit, zvládnout, vyřešit a ustát. Jsou hádky a konflikty, které zkrátka dvě znesvářené strany dokážou jen těžko vyřešit. Když se do krve hádají děti, pomůže maminka. Obvykle svým silným hlasem zjedná pořádek. Když nepomůže máma, začne konflikt řešit tatínek, až přijde z práce domů. Do toho sporu musí vstoupit někdo moudřejší a silnější. Někdo, koho respektují obě strany. Tak třeba: U koho by měli hledat pomoc rozhádaní učitelé ve škole, ne-li u ředitele? U koho pracovníci obce, ne-li u starosty? U koho vojáci, ne-li u nadřízeného? A u koho by měla hledat pomoc církve, když se hádá? U koho má hledat radu, povzbuzení, zastání, rozřešení celé situace? Když se křesťané mezi sebou přou a hádají, kdo je rozsoudí? Katolíci na to mají faráře. A farář biskupa. A biskup kardinály a papeže. Ale my, evangelíci? Pro nás je největší autoritou ve všech sporech Ježíš Kristus. Možná někdo chce namítnout, že to není reálné. Vždyť probrat určitý konflikt a dobrat se jeho řešení lze s člověkem z masa a kostí. Ale s Ježíšem Kristem, který sedí na pravici Boha Otce? Ale ano! Jde to! A je to dokonce žádoucí! Když Pán Ježíš odcházel, řekl svým učedníkům:

- *Nezanechám vás osiřelé, přijdu k vám. (J 14:18)*

A skutečně! Přišel. Sestoupil na svou církev. Duch svatý je s námi. Vede nás, domlouvá nám, směřuje nás, tvaruje nás do plné podoby Kristovy. Duch nám také otevírá Písmo, abychom lépe rozuměli tomu, co nám říká Bůh, abychom také byli ochotni se podle Božího slova řídit. Tedy: Duch Kristův a slovo Kristovo nám pomáhají zvládat obtížné situace, které jsou proložené hádkami a nedorozuměním. Evangelista Lukáš nám dnes vypráví, že přesně tímto způsobem vyřešili první křesťané dlouhý, vážný, zraňující a vyčerpávající konflikt.

I. ROZTRŽKA V PRVNÍ CÍRKVI

Nejprve: O co vlastně tehdy šlo? Šlo o všechno! Šlo o samu podstatu křesťanství. O samu existenci křesťanství. Šlo o samotný základ a pramen křesťanské víry. Šlo o časný, ale i o věčný život. Nacházíme se v situaci, kdy Jeruzalém už hezkou řádku let nebyl hlavním centrem křesťanů. Lidé, kteří uvěřili v Ježíše Krista, se rozprchli do okolí. Další bašty křesťanství rostly jak houby po dešti. Z města Antiochie se v té době stalo druhé nejvýznamnější centrum křesťanské víry, hned po Jeruzalémě. Sbor v Antiochii, která je od Jeruzaléma vzdálená téměř 500 km, byl tvořen především křesťany z pohanů. Veliký kus práce tam vykonali Pavel s Barnabášem. Právě tam se lidem, kteří uvěřili v Ježíše, začalo říkat „kristovci“, tedy křesťané. (Sk 11:19-27)

Jenže tito křesťané z pohanů nedodržovali kultické předpisy Mojžíšova zákona. Nedávali se obřezat. Neměli tedy na sobě viditelné znamení staré smlouvy, kterou Hospodin uzavřel s Abrahamem a jeho potomky. Do té doby byli všichni křesťané, počínaje apoštoly, obřezaní. Samozřejmě, jak jinak! Tito křesťané z pohanů zřejmě také nedodržovali předpisy týkající se stolování, jídla a svátků. Jedli, aniž by se rituálně umyli. A dost pravděpodobně jedli i vepřové, jak byli zvyklí. A navíc pochybujeme, že by se tito noví křesťané scházeli v pátek večer, aby slavnostně zahájili židovský šabat. Už tehdy se přece lidé scházeli k bohoslužbám v neděli, aby v den vzkříšení byli se Vzkříšeným.

A to všechno křesťanům, kteří byli původem židé, samozřejmě dost vadilo. Byli přesvědčeni, že člověk nemůže být součástí Božího lidu, pokud nebude dodržovat Mojžíšův zákon, tedy kultické, nebo jak se tradičně říká ceremoniální předpisy. Dokonce tvrdili, že pohané, kteří budou věřit v Ježíše Krista a nebudou

všechny tyto předpisy dodržovat, nebudou spaseni, nebudou zachráněni pro věčnost, nezdědí Kristovo království.

A proti tomu se Pavel s Barnabášem, kteří v těch končinách pracovali na vinici Páně, rázně postavili. Důrazně se ohradili. A roztržka byla na světě. O tomto konfliktu se dozvídáme z listu Galatským. V tom dopise Pavel říká, že Kristus + něco navíc = falešné evangelium. Konkrétně: Kristus + obřízka = lživé evangelium. A jiné, než pravé evangelium nemá moc člověka zachránit. Falešné evangelium přivede člověka do zatracení. A tak ti, kteří ulhané evangelium nesou druhým lidem, mají být prokleti. (Ga 1:8-9) Pavel je v tomto bodě přísný, ostrý, nesmlouvavý a nekompromisní. On totiž dobře ví, že tady je v sázce všechno.

Bratři a sestry, právě na tom naši reformační otcové trvali, aby pravé evangelium nebylo s ničím smícháno, ničím zaměněno. Stačí kapka sirupu do sklenice s vodou a už nepijeme čistou vodu. Stačí, když si člověk jen trochu vymýšlí, a už mu v klíčových chvílích nebudeme věřit. Stačí maličkost, kterou bychom chtěli „obohatit“ pravé evangelium a stává se z toho jiné evangelium. Falešné evangelium. A pravé, biblické evangelium zní: Kristus samotný, víra samotná, milost samotná. Kristus pro nás učinil všechno. A to všechno my přijímáme vírou. A díky tomu s ním smíme žít na věky věků, na základě jeho milosti a skrze naši víru.

A tento dnešní příběh nám to připomíná. Nejprve negativně. Byli totiž mnozí, kteří tvrdili, že je třeba ke Kristově milosti něco přidat. Že je třeba víru v Krista něčím doplnit. Třeba obřízkou. Nebo jinými rituálními předpisy, o kterých však Nový zákon výslovně praví, že díky Kristu už nejsou platné. Zvětšely, zestály, vyvanuly. Kristus všechny tyto kultické předpisy dané Mojžíšovým zákonem naplnil, do jednoho. Není tedy třeba se jich držet. Není třeba je dodržovat. Je třeba se držet Ježíše Krista samého.

Pavel prohlašuje v listu Koloským:

- ¹⁶ Nikdo tedy nemá právo odsuzovat vás za to, co jíte nebo pijete, nebo kvůli svátkům, kvůli novoluní nebo sobotám. ¹⁷ To všechno je jen stín budoucích věcí, ale skutečnost je Kristus. (Ko 2:16-17)

A ještě citát ze zmíněného listu Galatským:

- ² Slyšte, co vám já Pavel říkám: Dáváte-li se obřezat, Kristus vám nic neprospěje. ³ Znovu dosvědčuji každému, kdo se dá obřezat, že je zavázán zachovávat celý zákon. ⁴ Odloučili jste se od Krista vy všichni, kteří chcete dojít ospravedlnění na základě zákona, pozbyli jste milosti. ⁵ My však z moci Ducha a ve víře očekáváme spravedlnost, která je naší nadějí. ⁶ V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li někdo obřezán či ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou. (Ga 5:2-6)

Jenže ta otázka tehdy samozřejmě nebyla tak jasná, jak jasná se může jevit nám dnes. Kdo tedy rozsoudí tento vleklý spor, v kterém obě strany tvrdí, že jde o samotnou podstatu evangelia? Někteří křesťané hlásají, že pohané se musí nechat obřezat, aby byli spaseni. Jiní, jako Pavel a Barnabáš, naopak prohlašují, že pokud se pohané dají obřezat, víra v Krista jim nic nepomůže, tedy nebudou spaseni. Tak tomu se říká patová situace! Jak z ní ven? Půjde to vůbec? Nebo se chystá první rozkol v církvi?

II. DUCH SVATÝ ROZHODUJE

Bratři a sestry, podívejme se blíže na to, jak si s tím první křesťané poradili. Tak předně: Z očí do očí! Žádné vzkazy na dálku. Žádné používání dopisů, žádné vzkazy po druhých lidech, žádné sociální sítě. Jistě, i dopisy do konkrétních sborů nakonec psali. Ale až poté, co se všichni viděli v Jeruzalémě. Až spolu mluvili tváří v tvář. Je to dobrá volba. Možná trochu zdlouhavá, ale stále jedna z nejlepších. Ne nadarmo se přece říká, že „papír snese všechno“. A sociální sítě snesou ještě víc. Kolik nedorozumění, hádek, zbytečných urážek se už na webu napsalo a přečetlo? Je dobře, že virtuální odpad nedusí ovzduší naší Země, protože v opačném případě by tato planeta byla dávno bez kyslíku!

Pavel s Barnabášem osobně došli za apoštoly do Jeruzaléma. Vyprávěli jim, co dobrého a mocného s Bohem v posledním čase prožili. A že toho nebylo zrovna málo!

Ovšem tato svědectví o Božím milostivém jednání některým bratrům nestačila.

- ⁵ Tu povstali někteří bratři z farizeů a prohlásili: "Pohané musí přijmout obřízku a musí se jim nařídit, aby zachovávali Mojžíšův zákon."

Tak, a je to venku. Karty jsou na stole. Rozpoutala se *veliká rozepře*, jak tvrdí vypravěč Lukáš. Slova se chopil Petr, nejvýznamnější učedník Pána Ježíše. A dobře, že se ujal slova právě on! Vždyť on sám byl do celého sporu osobně zaangażován. Pavel ho v listu Galatským kritizuje, že se dříve choval pokrytecky. Nejdřív schvaloval křesťanům z pohanů, že rituální předpisy nedodržují. Jedl s nimi u jednoho stolu a nehrál si tam na čistého mezi nečistými. Ale všeho do času! Když přišli lidé z okruhu Jakuba, bratra Páně, tedy křesťané z Jeruzaléma, Petr začal couvat. Najednou chtěl po pohanech, aby se očišťovali a nechávali se

obřezat, jinak nemůžou mít plné společenství ani s nimi, ani s Kristem. Pavel ho tehdy nazval *pokrytcem*. A teď všichni jistě s napětím čekají, jak si to Petr stačil srovnat v hlavě.

A to, co řekl, bylo naprosto zásadní:

- *"Dobře víte, bratří, že si mě Bůh hned na začátku mezi vámi vyvolil, aby ode mne pohané uslyšeli slovo evangelia a uvěřili. ⁸ A sám Bůh, jenž zná lidská srdce, se za ně postavil: Dal jim Ducha svatého tak jako nám ⁹ a neučinil žádného rozdílu mezi námi a jimi, protože jejich srdce očistil vírou. ¹⁰ Proč tedy nyní pokoušíte Boha a chcete vložit na učedníky břemeno, které nemohli unést ani naši otcové ani my! ¹¹ Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše."*

Petr vzpomíná na to, jak před několika lety on sám pokřtil pohana Kornélia s celou jeho rodinou. Petr kázal, Kornélius poslouchal, Duch svatý začal jednat. Když Petr viděl, co Duch činí s těmi pohany, nechal je všechny pokřtít. Takže, pozor: Je to Duch svatý, kdo se rozhodl připojit pohany k Božímu lidu. Je to Duch svatý, kdo otevřel dokořán srdce těchto neobřezanců pro evangelium o Ježíši Kristu. Je to Duch svatý, který jim daroval víru a navrch i mluvení cizími jazyky, čímž vnějšně potvrdil, že tyto lidi vnitřně obnovil. Pohané docházejí spásy v Ježíši Kristu! To rozhodl Duch svatý, žádný člověk. Jak by toto Boží jednání mohl Petr zpochybňovat? A když teď Duch vane, kam chce, když se lidé ze všech koutů světa bez dalších podmínek obrací ke Kristu, kdo z lidí má odvahu postavit se proti tomuto Božímu dílu? Bůh ze své milosti začal dávat neobřezaným všechno stejně tak, jako obřezaným. K čemu by tedy ještě byla obřízka? Všichni jsou z Božího rozhodnutí spaseni milostí Ježíše Krista. A žádné lidské břemeno by se na ně nakládat nemělo. Pokud to však na ně teď naložíme, pokud budeme trvat na obřízce a jiných předpisech, otevřeně zpochybníme Boží jednání. A to si Hospodin jistě nenechá líbit.

Další slovo si vzal Jakub, od kterého bychom čekali, že se postaví za zastávce obřízky. Ale to se nestalo! Jakub musel dobře poslouchat slova Petra, ale také Pavla a Barnabáše, kteří mu svědčili o mocných činech, které Bůh mezi pohany vykonal. A Jakub tomu nasadil korunu:

- *¹³ Když domluvili, ujal se slova Jakub a řekl: "Bratří, slyšte mne! ¹⁴ Šimon vypravoval, jak Bůh poprvé projevil pohanům svou milost a povolal si z nich svůj lid. ¹⁵ S tím se shodují slova proroků, neboť je psáno: ¹⁶ Navrátím se zase a znovu postavím Davidův zbořený dům, z jeho trosky jej opět vystavím a zbuduji, jako byl dřív, ¹⁷ aby také ostatní lidé hledali Pána, všechny národy, které jsem přijal za své. To praví Pán, ¹⁸ který to oznámil už před věky."*

III. BOŽÍ SLOVO ROZHODUJE

Jakou autoritou se Jakub zaštiťuje? Petr mluvil o jednání Ducha svatého, který je pro něj konečnou autoritou. A Jakub mluví o Písmu, které je pro něj konečnou autoritou. A Písmo je vždycky s Duchem Božím ve shodě. Písmo nemůže stát proti Duchu svatému. A Duch svatý nemůže stát proti Písmu. Vždyť Slovo Boží je jeho dílem! Dávni proroci podle Jakuba popisovali to, co se nyní děje. Oni předjímalí plnost církve, vstup pohanů do Božího království. Prorok Ámos, jehož slova Jakub uvádí, dávno před nimi mluvil o tom, že i pohanský Edóm se stane součástí Mesiášova království. To jsem slyšeli v 1. čtení. A právě to se nyní naplňuje! I pohané vstupují do Božího království, klečí před Ježíšem Kristem a uctívají ho jako Zachránce.

A je rozhodnuto, bratři a sestry! Rozhodl Duch svatý svým dílem. Rozhodlo Boží slovo, které dílo Ducha svatého ohlašovalo už dávno. Nerozhodl Jakub vahou své autority. Nerozhodl Petr vahou své autority. Rozhodl Duch svatý. Rozhodlo Písmo. A všichni se shodli, že budou poslouchat Ducha svatého a Písmo.

Konkrétně: Dohodli se na láskyplném kompromisu. Křesťané z židů nebudou nutit křesťany z pohanů, aby se nechávali obřezat, aby dodržovali židovská nařízení. Pro spásu jejich duší to totiž není třeba. Na druhou stranu: Jakub vydává doporučení, aby křesťané z pohanů neprovokovali své bratry z židů tím, že se budou podílet na starém způsobu života, tedy že se začnou vyhýbat pohanským chrámům a produktům z nich vycházejícím. Zakázaná je účast na pohanských rituálech. Zakázané je maso obětované modlám. Jinými slovy: Nemusejí dodržovat židovské rituály, aby byli křesťany. Ale neměli by se účastnit ani pohanských rituálů, protože ani to křesťané nemají zapotřebí. A navíc by tím provokovali k hněvu své židovské bratry a sestry, kterých je kolem nich v každém městě plno. Bylo by jim to kamenem úrazu. Pohoršením. Zbytečným! Cílem totiž není svár mezi křesťany. Cílem není odsuzování na jedné straně. Ani provokování na straně druhé. Cílem je vzájemná láska. Cílem je pokoj, pokoj Kristův. Pokoj, který však nesmí být ustanoven na jiném základě než na Kristu, na jeho Duchu, na jeho Slovu.

IV. ZÁVĚREM

Bratři a sestry, možná některé z vás zajímá, zda je tento Jakubův příkaz platný i pro nás. Zda bychom se měli i my vyvarovat jezení krve. Zda bychom tedy měli přestat jíst třeba zabíjačkovou polévku (prdelačku), nebo jelítka. Odpověď je jasná: Ne! To všechno klidně jíst smíme. A proč my můžeme a oni nesměli? Protože naše zabíjačky nemají s pohanskými rituály nic společného! Copak se obecní zabíjačka děje třeba ve jménu slovanských bohů Peruna či Velese? Kdyby tomu tak bylo, sám bych se ten den postil.

A co si z toho dnešního příběhu máme ještě odnést? Především silné vědomí, že církvi vládne Duch svatý skrze své Slovo. Žádný člověk, byť sebevážnější a sebezkušenější, sebelaskavější nemůže a nesmí rozhodovat o dění v církvi. Žádný člověk si takovou autoritu nemůže osobovat. Když lidé vyhlásí něco, co se nám nezdá, zkoumejme Písmo a ptejme se Boha, zda je to pravda, zda je to následováníhodné.

Za druhé: Duch nikdy nemůže jít proti Slovu. Když tedy někdy lidé říkají, že jsou vedeni Duchem Božím, zajímá nás, zda to, co říkají a dělají, je v souladu s Božím slovem. Protože pokud není, pak je Duch svatý nemohl vést!

Ano, jistě, Bůh tehdy činil nové věci. Na druhou stranu neučinil nic, o čem by skrze proroky nedal dopředu vědět. Byly to nové věci, protože se v určitý čas staly skutečností. Ale lidé očekávali, že tak Bůh jednou začne jednat. Díky Božímu slovu.

Bratři a sestry, tento princip, že Písmo rozhoduje v našem životě a Duch vede náš život, bychom si měli stále znovu připomínat. Tento princip byl měl být platný nejen při výročních sborových shromážděních, při konventech a synodech, nejen při každých bohoslužbách, ale i v každodenním životě. Ptejme se Boha, kam nás vede. A čtěme Písmo, ať máme na těch cestách, po kterých nás Bůh vede, větší jasno. Amen.

MODLITBA: *Pane Ježíši Kriste, pomoz nám, abychom usilovali o lásku a pokoj mezi sebou. A když přijdou hádky a roztržky, ved' nás k urovnání takových situací – svým Duchem, skrze své Slovo. Amen.*